

„TE HOL KEZDŐDSZ, ÉN HOL VÉGZÖDÖM?” Likó Marcell: *Énekelt és el nem énekelt dalok*

■ A 2005-ben sikeressé vált Vad Fruttik együttes dalainak rengeteg embert sikerült megérinteniük. A dalszövegek ugyanis teljes mértékben beilleszkednek az alternatív rock világába, e műfaj kedvelőinek pedig pontosan ilyen jellegű dalszövegekre van szüksége. Előfordul azonban, hogy e dalszövegeket versként kezdik emlegetni, esetleg értelmezni. Vajon az adott művet és annak olvasását meghatározza-e az, hogy milyen kontextusban íródott? Tudunk-e dalszövegből verset faragni, vagy el tudunk-e játszani a gondolattal, hogy a dalszöveg, amelyet olvasunk, tulajdonképpen vers?

Gyakran előfordul, hogy költők verseit megzenésítik, de ettől még nem valószínű, hogy a továbbiakban dalszövegnek fogjuk nevezni e verssorok együttesét. Ritkább eset az, amikor már meglévő dalszövegeket látunk úgynevezett *verseskötetbe* szerkesztve. Ezen esetek egyikének tekinthető Likó Marcell *Énekelt és el nem énekelt dalok* című kötete. A Vad Fruttik zenekar frontembere 2016-ban, Géczi János (író, költő) szerkesztésében könyvet jelentetett meg a zenealbumok dalszövegeiből, ezáltal mondhatni verseskötetet, vizuális felületet varázsolt abból, ami eddig hangzó formában létezett a közönség, a rajongók számára. Kérdéses azonban, hogy e rajongók tudnak-e versként tekinteni azokra a dalszövegekre, amelyeket nap mint nap hallanak, esetleg szóról szóra ismernek már. Mindez természetesen azon olvasók számára, akik nem ismerik az együttest és ennek dalait, nem okoz különlegesebb gondot, nekik talán sikerülhet versként olvasni e dalszövegeket. Vagy mégsem? Jelen esetben ugyanis vannak olyan árulkodó jelek, amelyek folyamatosan ki tudnak billenteni a versolvasási helyzetből, és arra enged-

nek következtetni, hogy dalszövegekkel állunk szemben.

Elég mindössze a címet elolvasni, ahol máris megpillanthatjuk a zenevilág két kulcsfogalmát: az *éneket* és a *dal*t, illetve a bevezetőben a *dalszöveg* megnevezést. A könyvben aztán megjelennek olyan fényképek, amelyek egy színpadon – mikrofon előtt – álló alakot ábrázolnak, aki valószínűleg a következőket énekli: „Fogj egy mikrofont / és kiáltás bele! / A hangod szabadon száll szabadon száll / ezer fele. / Pörögj a színpadon, / Szeresd a fényeket...” Ha pedig nem énekli, akkor egyértelműen szavalja, a gitár a kezében pedig amolyan szavaláshoz szükséges kellék.

A könyvben megjelenő szövegek talán az együttest nem ismerő olvasókat is rávezethetik arra, hogy olvasás közben valamilyen dallamot halljanak a háttérben, a dalszövegeket ismerő olvasóknak, a rajongóknak pedig nehéz lesz úgy olvasni e sorokat, hogy közben ne hallanák magukban a szöveget kísérelő fülbemászó, igen ismert dallamot. Előfordulnak ugyanis refrénszerű ismétlődő sorok is: „Ez a dal üzenet a négy falnak / Ez a dal üzenet a csillagoknak / Hogy nem vagyunk egyedül / Nem vagyunk egyedül / Nem vagyunk egyedül.” De természetesen olvashatjuk versként is e sorokat. Ebben az esetben érezhetjük azt, hogy a költő Likó Marcell valami olyasmit próbál hangsúlyozni az ismétlések által, amit Petőfi, amikor egyik versének mind a hét versszakát ugyanazzal a sorral zárja: „Akasszátok föl a királyokat!”

A könyv hátsó borítóján a következőket olvashatjuk: „Panellét, apa-anya játszmák, elárultság, élvezetek. Mintha csak erről szólnának a Vad Fruttik szövegei, holott a dalokat kedvelők ennél sokkal többről, más korosztályos élmé-

nyekről is beszámolnak. Likó Marcell (1979) dalszövegei elsősorban éneklésre készültek, s bennük ott az az idő, amely az olvasó életideje is.”

A kiemelt rész valóban arra világít rá, hogy a szövegek *elsősorban* éneklésre szánt dalszövegek, de természetesen az *elsősorban* utalhat akár arra is, hogy másodsorban e szövegek költészeti alkotások, azaz versek.

De miről is szólnak ezek a versek vagy dalszövegek? A borító hátsó tábláján ez is összefoglalattatik röviden és valószínűleg: *panellét, apa-anya játszmák, elárvultság, élvezetek*. Akárcsak a modern versek, nyilván. A dalokat kedvelők valószínűleg a továbbiakkal egészítették ki: magány, egyedüllét, kábítószer, szex, zene, boldogságkeresés és persze Izabella, a kővér nő. De ha jobban belegondolunk, mindezek akár bele is tartozhatnak azokba a kategóriákba, amelyek a borítón szerepelnek.

Emellett a Vad Fruttik szövegei számos utazásra viszik el az olvasót: egész galaxisokat járhat be, hogy rátalálhasson a *Galaxis szépére*, s ha ez meglett, repülhet Rióba, az élvezetek paradicsomába.

A szerelem sajátos megélése is figyelemre méltó Likó Marcell dalszövegeiben, hiszen nem lehet eldönteni, hogy az érzés kire irányul, hogy a valóság része-e vagy a kábítószer hatásának egyik megnyilvánulási formája, vagy csak egyszerűen jobb a magánynál az, „ha együtt dobban a szív”. A meg nem szűnő magánytól a zeneszám írója depressziós alakká válik, e depresszió megélése pedig szintén sajátos, ugyanis meghagyja élni „a reményt, hogy nem vagyunk egyedül”. Ennyi remény azért belefér a magánytól és egyedüllétől túlterhelt sorokba.

Géczi János tulajdonképpen segítséget nyújt a dalszövegíró számára abban, hogy ezt a bizonytalan, kétségekkel teli állapotot fenntarthassa: a *Válaszok nélkül* című dalszöveg kezdeti alakjában például a reményt az éltethetné, hogy emlékfoszlányok vannak még az egykori boldog állapotról. Az átírt változat azon-

ban inkább hagyja lágyan összeroppanni a boldogságot kereső embert, hiszen neki már úgymint mindegy, nem tud kitörni jelenlegi helyzetéből. Ezek után rátalálhat-e az ember az igaz boldogságra?

Likó Marcell, úgy tűnik, valóban törekedett arra, hogy költői mivoltát megmutassa e dalszövegekben. Az *Üvegszilánkkal* című darabban így szól: „Kimonandanám, mint egy valódi költő, / nem elkoptatott szavakkal...” Nem lehet tudni azonban, hogy szerinte milyen a valódi költő. Vajon kábítószerezik-e vagy sem? Mennyire híve az élvezeteknek, a magánkívüli állapotoknak, amelyek káros hatással lehetnek szervezetre, memóriájára? Egyik költői pillanatában ugyanis ezt írja: „egy pillanatra azt is megértem / hogy mi az a végtelen / de ahogy el szeretném magyarázni / az egész elfeledek”. Azt viszont meg lehet tudni soraiból, hogy mi történik a költővel, ha nem válik sikeressé: „A költő messze költözik, / nem olvassák a verseit.” Úgy tűnik, más lehetőség nincs.

Likó Marcell költészetének vezérmotívuma egyértelműen a neonfény és ennek minden árnyalata. Olyan világ ez, melyben a Hold alumíniumból van, celofán víz folyik a csapból, a konyhában pedig olyannyira pislákol a *neon*, hogy csupán elmosódó *neonsugarakat* lehet látni, részegen lehet futni a rebbenő *neonok* alatt, ráadásul a nagyvárosi szimfóniát *neonfényvel* kevert fékcsikorgásból írják.

Tulajdonképpen a Vad Fruttik dalai, illetve Likó Marcell költészete az élet minden olyan területét érinti, amely foglalkoztatja a hétköznapi embert, és lehetőséget nyújt számára, hogy gondolja, esetleg magányából kitorve elmélyülhessen a költészet világában. Azt viszont, hogy Likó Marcell költő-e vagy dalszövegíró, verseskötetet jelentetett-e meg, vagy pedig dalszöveggyűjteményt, továbbra sem lehet egyértelműen megállapítani. A költő veszett-e el a dalszövegíróban, avagy a dalszövegíró a költőben?

Csillag Evelyn